

Gäller för: Skaraborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Sahra Lindman, (sahla1), Chefsjuksköterska

Granskad av: Martina Johansson, (marjo564), HR-strateg

Godkänd av: Christer Printz, (chrpr), Chefläkare

Giltig från: 2024-12-19

Giltig till: 2026-12-11

Undersköterska - kompetensbeskrivning

Förändringar sedan föregående version

Förtydligat och kortat ner innehåll. Uppdaterade länkar.

Bakgrund, syfte och mål

Det är viktigt att ha en tydlighet kring vad olika yrkeskompetenser bidrar med för att vården skall kunna bedrivas med god kvalitet på ett patientsäkert sätt. Syftet med kompetensbeskrivningen är att tydliggöra undersköterskans kompetens och ansvarsområde i den gemensamma vården kring patienten på Skaraborgs Sjukhus (SkaS).

Förutsättningar

Ansvar

Närmaste chef för undersköterska ansvarar för att undersköterskan får relevant introduktion, har erforderlig kompetens och ges möjlighet till kompetensutveckling inom sitt arbetsområde. Sjuksköterskan har huvudansvaret för omvårdnaden varför undersköterskans arbete alltid sker i samarbete/dialog med sjuksköterskan. Dock bär den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen själv ansvaret för hur han eller hon fullgör sina arbetsuppgifter.

Introduktion och kompetensutveckling

En nyutbildad och nyanställd undersköterska har ett särskilt stort behov av en god introduktion. SkaS tillhandahåller [Förstärkt yrkesintroduktion för undersköterskor](#). Den förstärkta yrkesintroduktionen är obligatorisk för nyutbildade undersköterskor och ska erbjudas tillsvidareanställda undersköterskor utan tidigare erfarenhet av akutsjukvård. Utvecklingen inom hälso- och sjukvården kräver att kompetensen ständigt utvecklas. [Kompetensutveckling för undersköterskor](#) erbjuds för undersköterskor som arbetet minst två år på SkaS.

Avgränsningar

Kompetensbeskrivningen gäller för alla undersköterskor inom SkaS, oavsett verksamhetsområde. På respektive enheten kan ytterligare arbetsområden, efter beslut av verksamhetschef, kopplade till specifik omvårdnad förekomma.

Arbetsbeskrivning

Riktlinjen är utformad i tre huvudsakliga arbetsområden, oavsett verksamhet och vårdform: basal omvårdnad, specifik omvårdnad samt utveckling och utbildning.

Undersköterskans arbete innebär främst att vara nära patienten. Undersköterskan ska kunna bidra till att tillgodose patientens individuella omvårdnadsbehov såväl fysiska, psykiska, sociala och existentiella. I samarbete med patienten, närstående och vårdteamet ska undersköterskan planera, genomföra och utvärdera patientens vård och säkerhet. Undersköterskan ska kontrollera, dokumentera och rapportera förändringar i/observationer av patientens tillstånd.

Den snabba kunskapsutvecklingen inom hälso- och sjukvården, kräver att undersköterskekompetensen ständigt utvecklas. Detta är nödvändigt för att se till att undersköterskan har det yrkeskunnande och den kompetens som behövs för att möta dagens såväl som framtidens behov.

Arbetsområde – Basal omvårdnad

Ha förmåga att

- I dialog med patient och/eller närstående ge stöd och vägledning för att möjliggöra delaktighet i vård och behandling, eftersträva en personcentrerad vård.
- Ge stöd vid personlig hygien, hudvård, munvård och klädsel.
- Ge stöd i måltidssituationen (kost och vätska).
- Tillse att patienten får behövlig mobilisering, vila och sömn.
- Observera patientens elimination.
- Identifiera risker kopplat till trycksår, undernäring och fall samt åtgärda dessa.
- Väga och mäta patienten.
- Kontrollera vitala parametrar som temperatur, blodtryck, syresättning, puls, andningsfrekvens.
- Observera symtom och förändringar i patientens hälsotillstånd.
- Genomföra och utvärdera insatser för god omvårdnad.
- Ombesörja ordning och reda, t.ex. genom att hålla vårdbädden bäddad med rena sängkläder.

- Arbeta utifrån basala hygienrutiner för att förebygga smitta och smittspridning.
- Göra riskbedömningar vid förflyttningar och tänka på goda arbetsställningar.
- Tillsä att hjälpmedel regelbundet blir rengjorda och servade.

Arbetsområde – Specifik omvårdnad

Ha förmåga att

- Genomföra provtagning: t.ex. kapillärprov, venprov, mikrobiologisk provtagning.
- Utföra sårvård.
- Utföra stomivård.
- Övervaka blåsfyllnad med blåsscanning, tappa urinblåsa och sätta kvarliggande urinkateter KAD (undantagsvis inte inom obstetrik och barnsjukvård) och byte av kateterpåse.
- Tömma, spola och ta bort dränage.
- Suga övre i luftvägar.
- Assistera annan yrkeskategori vid undersökning och behandling.
- Utföra vårdåtgärder vid akuta vårdssituationer, t.ex. hjärt-lungräddning.
- Förebygga komplikationer vid långvarigt sängläge.
- Ge vård och omsorg i livets slutskede samt omhänderta patienten efter döden.
- Bemöta och omhänderta närstående vid patients bortgång.
- Informera och undervisa patienter och/eller närstående samt förvissa sig om att patient och/eller närstående förstår given information.
- Använda medicinteknisk/digital/teknisk utrustning och tekniska hjälpmedel utifrån säkerhetsföreskrifter.

Om ytterligare arbetsuppgifter inom omvårdnad, till exempel sonsättning, sondmatning eller sugning av nedre luftvägar, ska utföras av undersköterska krävs ett tillägg till denna riktlinje. Detta ska endast ske efter dialog med verksamhetschef.

Enligt föreskrift HSLF-FS 2017:37 är det möjligt att delegera moment inom läkemedelshantering (iordningställa, administrera och överlämna läkemedel till patient) till icke legitimerad personal. På SkaS ska inte iordningsställande delegeras. Endast administrering eller överlämnande av läkemedel är därmed möjligt att delegera till undersköterska på SkaS. Utförlig information finns på [Delegering av läkemedelshantering - Skaraborgs Sjukhus](#).

Arbetsområde – Utveckling och utbildning

Ha förmåga att

- Kritiskt reflektera över befintliga rutiner och metoder samt inspirera till dialog om införandet av ny kunskap.
- Söka, analysera och kritiskt granska relevant litteratur/information, använda ny kunskap och därmed verka för en omvårdnad i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Initiera, medverka i och/eller bedriva utvecklingsarbete/forskning.
- Bidra till en hög patientsäkerhet genom att registrera tillbud och negativa händelser.
- Medverka i undervisning, handledning och bedömning av elever och studenter.
- Medverka vid introduktion och kompetensutveckling av medarbetare.

Relaterad information

- 1 [Förstärkt yrkesintroduktion för undersköterska - Skaraborgs Sjukhus](#)
- 2 [Kompetensutveckling för undersköterska - Skaraborgs Sjukhus](#)
- 3 [Delegering av läkemedelshantering - Skaraborgs Sjukhus](#)
- 4 [Socialstyrelsens kompetensmål för undersköterskor](#)
- 5 [Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården? - Socialstyrelsen](#)
- 6 [Vårdhandboken](#)

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje

Gäller för: Skaraborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Sahra Lindman, (sahla1), Chefsjuksköterska

Granskad av: Martina Johansson, (marjo564), HR-strateg

Godkänd av: Christer Printz, (chrpr), Chefläkare

Dokument-ID: SKAS9730-1455443510-125

Version: 9.0

Giltig från: 2024-12-19

Giltig till: 2026-12-11